

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntien tiloja ja tilankäyttöä koskevan tietopohjan parantaminen

Finanssineuvos Tanja Rantanen

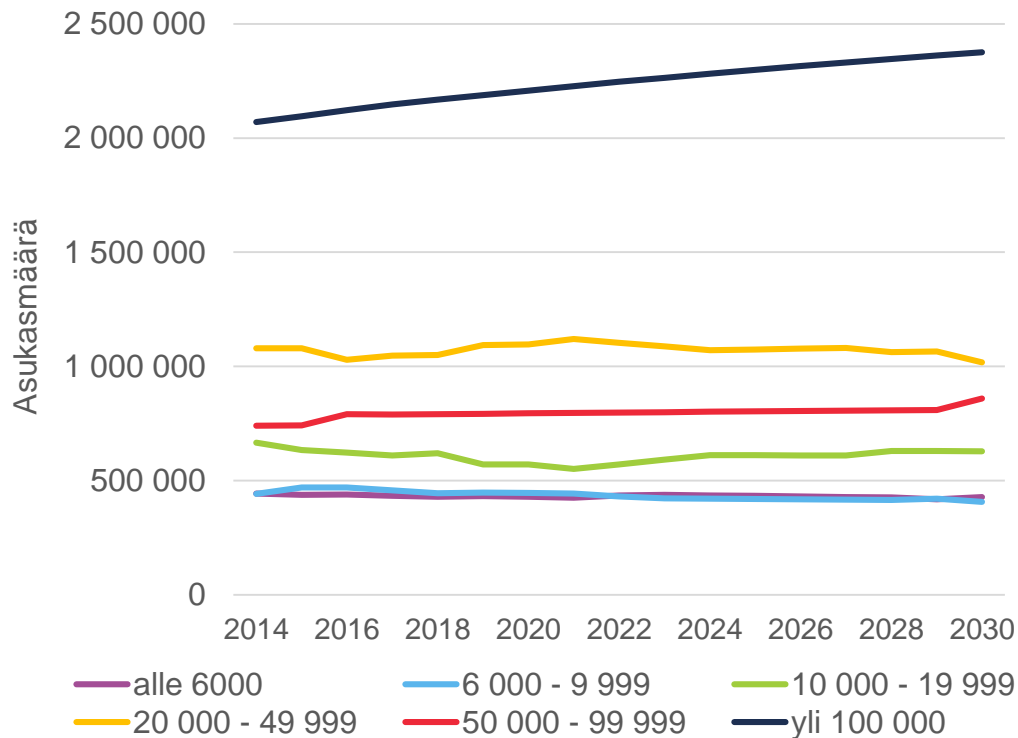
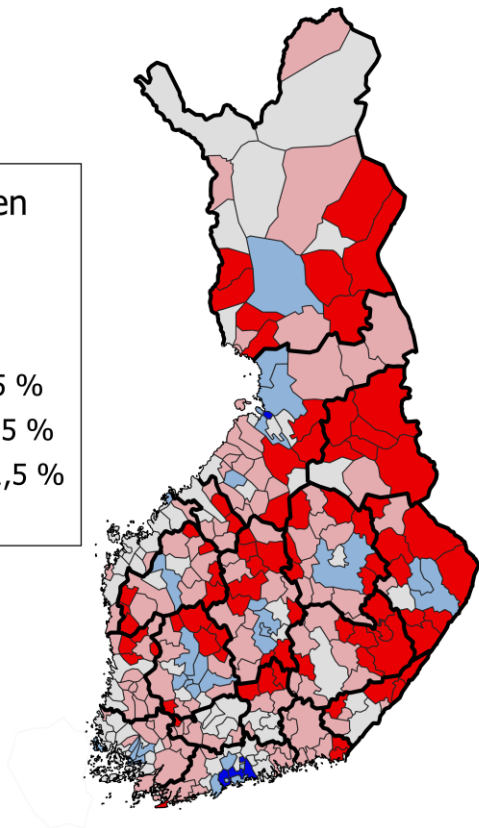
Maakuntafoorumi: Sote-toimitilojen tulevaisuus 21.5.2019

Väestö keskittyy suuriin kaupunkeihin

Keskimääräinen
väestömuutos
2013-2018

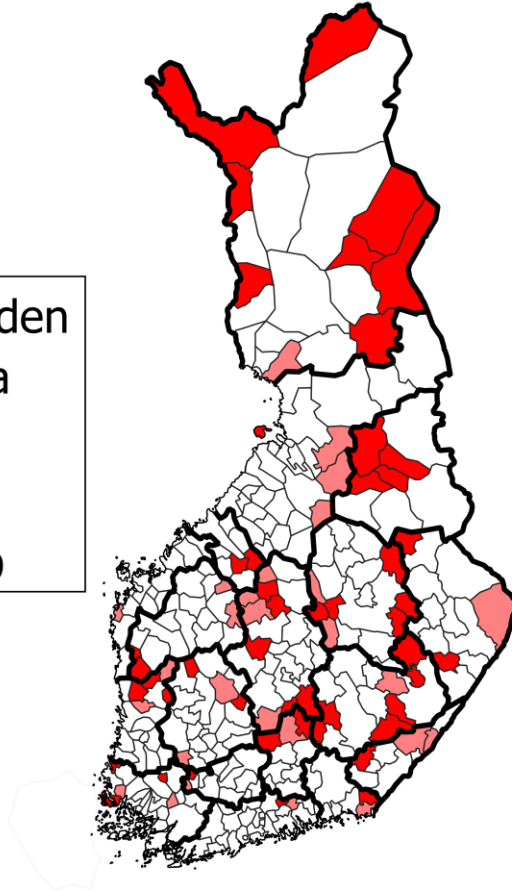
- alle -1,5 %
- 1,5 % .. -0,5 %
- 0,5 % .. +0,5 %
- +0,5 % .. +1,5 %
- yli +1,5 %

Syntyvyys on alentunut jo usean vuoden ajan - 51 kunnassa syntyi alle 15 lasta v. 2018

Syntyneiden
ikäluokka
(2018)

- alle 15
- 15 - 19

Kuinka paljon Suomessa on keskimäärin kouluneliötä oppilasta kohden?

Ovatko oman kuntani tilakustannukset korkeammat kuin naapurikunnissa?

Onko kuntien tilankäyttö tehokasta?

Miten tilankäyttöä voisi tehostaa erityyppisissä kunnissa?

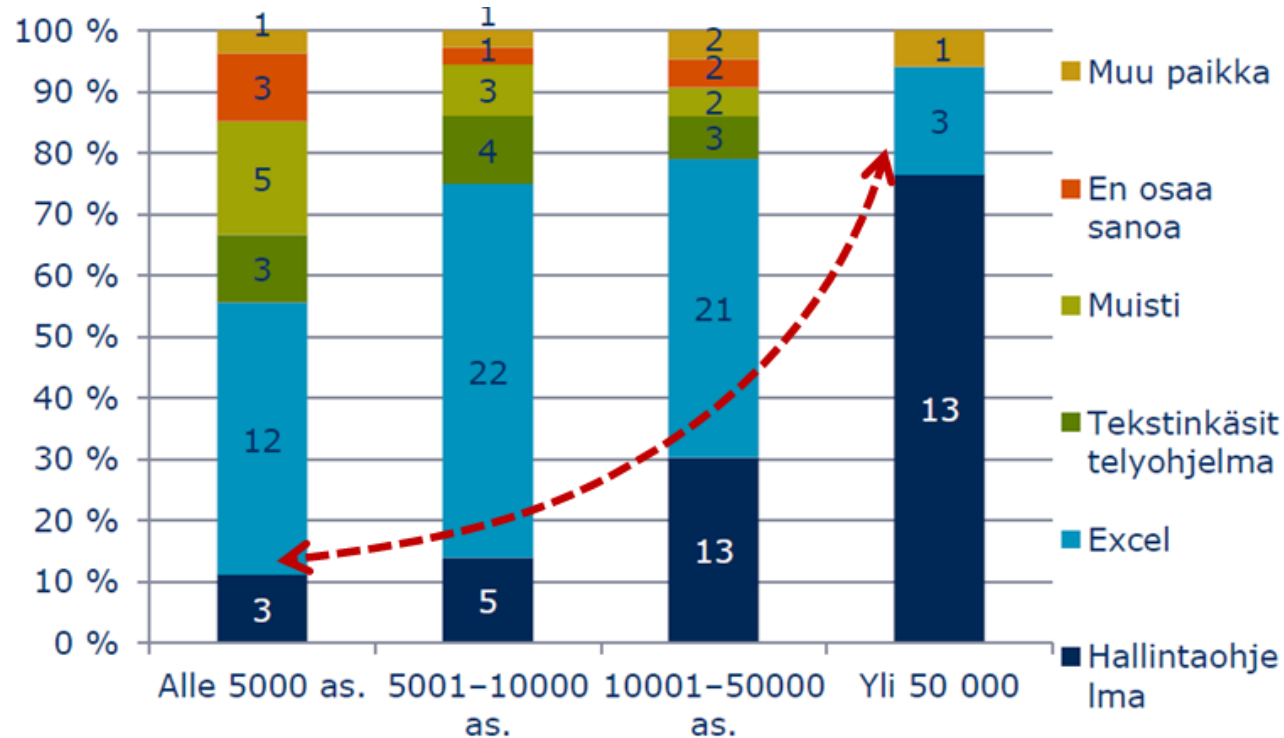
Kuinka paljon kunnat omistavat tiloja ja minkä tyyppisiä tiloja ne ovat?

Kuntien rakennuskannan kehitys- ja säästöpotentiaali – selvitys (VN-TEAS loppuraportti 5/2018)

- Kuntien rakennuskannassa on merkittävää kehitys- ja säästöpotentiaalia, joka koostuu useista eri osatekijöistä, kuten tilatehokkuuden parantaminen, palveluverkkojen kehittäminen, vajaakäyttöisten rakennusten poistaminen sekä energiatehokkuuden lisääminen.
- Potentiaalin hyödyntämiseen ei ole yhtä yksittäistä, nopeasti toteutettavaa toimenpidettä, vaan säästöjen saavuttaminen vaatii pitkäaikaisia valtion ja kuntien toimenpiteitä.
- Potentiaalin hyödyntämistä hankaloittaa myös kuntien väliset erot rakennuskannan koossa, kunnossa, käyttöasteessa ja omistusmuodoissa.

Kuntien toimitilaomaisuutta koskevien tietojen tallennuspaikat

Lähde: Infraomaisuuden hallinta (Kuntaliitto 2013)

Rakennustiedon perusrekistereissä päällekkäisyyttä ja puutteita – tieto ei virtaa optimaalisesti

- Rakennustietojen virtausta selvittäneessä hankkeessa havaittiin, että kullekin viranomaiselle erikseen laaditut veloitteet estävät rakennustiedon optimaalisen virtaamisen.
- Viranomaistietoa rakennus- tai rakennelmatietoa synnytetään pääosin kunnissa, josta sitä siirretään valtion viranomaisten ylläpitämiin rekistereihin.
- Tyypillisesti päivitetty tieto ei päivity (normi ei ohjaa päivittämään) toisille viranomaisille, tai jos päivittyy, päivityssykli on hidas.
- Eri rekistereissä oleva rakennustieto ei sisällä kattavasti tietoa kuntien käytössä olevista tai omistamista tiloista, eikä tieto ole ajantasaista.

VM:n työryhmä selvitti kuntien tiloja ja tilankäyttöä koskevan tietopohjan parantamista

- Valtiovarainministeriö asetti marraskuussa 2018 työryhmän selvittämään kuntien tiloja ja tilankäyttöä koskevan tietopohjan parantamista.
- Toimeksiannon mukaan työryhmän tuli:
 - selvittää vaihtoehtoiset mallit, joilla kuntien rakennuskantaa ja tilankäyttöä koskevaa tietopohjaa voidaan parantaa, sekä
 - laatia ehdotus kuntien tilatehokkuuden mittaamiseen soveltuvista mittareista ja indikaattoreista ottaen huomioon myös kuntien eriytymiskehitys.
- Mukana YM, TK, MML, VRK, Verohallinto ja kuntien edustajat.
- Työryhmän työ valmistui maaliskuussa 2018.

Kuntien tilatiedon nykytila

- Kuntien välillä on tilatiedossa ja sen hallinnassa suuret erot.
- Kuntien käytössä olevia ja omistamia tiloja koskevaa tietoa on nykyisin eri rekistereissä ja tilastoissa. Tietoa kerätään myös erillistiedonkeruin.
- Tieto ei ole kuitenkaan kattavaa eikä ajantasaista, eikä mahdollista kuntien keskinäistä vertailua.
- Erityisesti (perus)kuntien omistamia rakennuksia koskeva tieto on puutteellista.
- Tietopohjan puutteet heikentävät tietojohdamisen ja tietoon perustuvaa päätöksenteon edellytyksiä niin kunnissa kuin valtionhallinnossa.

Tavoitteena on oltava se, että tietopohja tukee tilojen omistamista ja käyttöä koskevaa tietojohdantamista ja päätöksentekoa kunnissa, mutta samalla lisää valtion mahdollisuuksia seurata kuntatalouden kehitystä ja kuntatalouteen liittyviä riskejä.

Työryhmä laati ehdotuksen tilatiedon tavoitetilasta

- Tarkastelun kohteena tulisi olla sekä kuntakonsernin omistamat tilat että kuntien käytössä olevat tilat ja erityisesti niitä koskevat käyttö- ja kustannustiedot.
 1. Kuntien kiinteistöomaisuutta, sen hallintaa ja siihen liittyviä riskejä koskevat tiedot
 2. Tilojenkäyttöä ja tilatehokkuutta koskevat tiedot
- Työryhmän arvion mukaan merkittäväällä osalla kuntia ei ole tavoitetilan tietoja nykyisin käytössään, joten tietojen saaminen vaatisi kunnissa osittain uutta tiedontuotantoa.
- Vertailukelpoisten tietojen saaminen vaatii myös tiedon yhtenäisyyttä koskevien tietomäärittysten ja luokitusten laatimista.

Työryhmän käsittelemät vaihtoehdot tietopohjan parantamiseksi

Nykyisten rekisterien
kehittäminen

Erillistiedonkeruu kuntien
tiloista

Kunnille uusi velvoite tiedon
tuottamisesta ja julkistamisesta

Nykyisten rekisterien kehittäminen

- Rekisterien kehittäminen on välttämätön edellytys kuntien tilatietoa koskevan tietopohjan parantamiseksi.
- Rekistereiden tietosisältöä tulee kehittää
 - Eivät nykyisellään sisällä kaikkea tavoitetilan mukaista tietoa.
 - Rekisterit eivät ole kehittyneet kuntien uusien toimintatapojen ja konsernimaailman mukana, vaan jääneet ns. peruskuntamaailmaan, jossa kunta suoraan omisti kaikki tilat.
- Rekistereiden tietosisältöä ohjaavaa lainsäädäntöä on useassa erillislaissa, joten koordinoitu eteneminen vaatisi ministeriöiden yhteistyötä.
- Kehittämistyö ei ole toteutettavissa nopeasti.

Erillistiedonkeruu

- Tarvittaessa nopeasti toteutettavissa
 - Tilastokeskus voi tilastolain nojalla kerätä tiedot kaikista kunnista, kuten se nykyisinkin toimii toimeksiantoina tapahtuvien tiedonkeruiden osalta.
- Edellyttäisi kerättävien tietojen määrittelyä ja sen jälkeen tiedonantajien kouluttamista. Lisäksi tiedot vaativat jälkikäteistä tarkistamista ja yhteydenpitoa vastaajien kanssa.
- Jokainen erillistiedonkeruu lisää hallinnollista taakkaa.
- Tieto olisi todennäköisesti laadultaan epäyhtenäistä ja vaihtelevaa, jos kerättävä tieto on sellaista, että kunta ei käytä sitä omassa tilanhallinnassa ja johtamisessaan.

Uusi velvoite tilatiedon tuottamisesta ja julkaisemisesta

- Säädetäisiin kunnille velvoite seurata tilojensa käyttöä yhtenäisten tietomäärittelysten mukaisesti ja julkistaa tai toimittaa määrätyille taholle ajantasaista tietoa tiloistaan ja niiden käytöstä.
- Tietosisältöön pitäisi voida yhdistää myös rekistereistä tulevia tietoja.
- Edellyttäisi useamman vuoden kehittämisohjelmaa:
 - Lainsäädäntöhanke
 - Muutama tietomäärittelyshanke
 - Toimeenpano sekä tilatiedon hallinnan kehittäminen kuntasektorilla
 - Tietojen hyödyntämisen hanke valtionhallinnossa.

Optimaalinen etenemispolku olisi edellä
esitettyjen vaihtoehtojen yhdistelmä.
Eteneminen vaatii tuekseen selkeät
linjaukset ja riittävät resurssit.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tanja Rantanen

Finanssineuvos

Puh. 0295 16001 (vaihde)

Lisätieto: etunimi.sukunimi@vm.fi

www.vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä

vm-viestinta@vm.fi

Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

